

TIBBIYOTDAGI DOLZARB MUAMMOLAR

Azimov O‘lmasjon Qahramon o‘g‘li

Buxoro Davlat Tibbiyot instituti tibbiyot yo‘nalishi Stomatologiya fakulteti 522-guruh talabasi

Annotatsiya: *Axborot texnologiyalari hozir hamma joyda qo‘llanilmoqda. Sog‘liqni saqlash kabi inson hayotining muhim sohasini chetda qoldirish mumkin emasligi aniq. So‘nggi raqamli ishlanmalar butun dunyo bo‘ylab aholiga tibbiy yordam ko‘rsatishni tashkil etishning eng istiqbolli usullarini ishlab chiqishga ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Shu bilan birga, IT infratuzilmasini samarali qurish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ko‘pgina davlatlar uzoq vaqt davomida tibbiyot sohasidagi innovatsiyalardan faol foydalanmoqda.*

Kalit so‘zlar: *tibbiyotda axborot texnologiyalari, klinika, sog‘liq, be‘mor, xizmat ko‘rsatish, zamonaviy texnologiyalar, avtomatlashtirish.*

Kirish: Axborot texnologiyalari (IT) zamonaviy dunyoda hamma joyda mavjud. Sog‘liqni saqlash ham bundan mustasno emas. Zamonaviy IT ishlanmalari aholiga tibbiy yordam ko‘rsatishni tashkil etishning yangi usullarini ishlab chiqishga ijobiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Ko‘pgina mamlakatlar uzoq vaqtdan beri sog‘liqni saqlash sohasida yangi texnologiyalardan faol foydalanmoqda. Bemorlar va xodimlar uchun telekonsultatsiyalar o‘tkazish, turli muassasalar o‘rtasida bemorlar haqida ma‘lumot almashish, fiziologik ko‘rsatkichlarni masofadan turib qayd etish, operatsiyalarni real vaqt rejimida kuzatish — bularning barchasi tibbiyotga axborot texnologiyalarini joriy etish orqali taqdim etilmoqda. Bu sog‘liqni saqlashni axborotlashtirishni yangi rivojlanish bosqichiga olib chiqadi, uning faoliyatining barcha jabhalariga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Bugungi kunga kelib insoniyat orasida juda ko‘p tibbiy va ekologik muammolar kelib chiqmoqda. Bu muammolar va ularning kelib chiqishi insoniyat uchun katastrofa bo‘lib hisoblanadi. Buning natijasida immun tizimning kuchsizlanishi va turli yuqumli kasalliklarga chalinish, endokrin kasalliklar, yurak qon tomir kasalliklari kelib chiqmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Prezidentimiz tomonidan aholi salomatligiga alohida e‘tibor qaratilayotgani sir emas. Davlat rahbarini o‘ylantirayotgan muammolardan biri – uzoq hududlardagi aholi vakillari sifatli tibbiy xizmatdan foydalana olmasligi hisoblanadi. Tabiiyki, ular yo viloyat markazlariga, yo poytaxtga kelib davolanishga majbur bo‘lishadi. Bu qancha ovoragarchiliklarga sabab bo‘lishi ma‘lum.

Sog‘liqni saqlash sohasiga AT ning joriy etilishi xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, xodimlar ishini sezilarli darajada tezlashtirish va bemorlarga xizmat ko‘rsatish xarajatlarini kamaytirish imkonini beradi. Tibbiyot va sog‘liqni saqlash sohasidagi axborot texnologiyalari quyidagi vazifalarni hal qilishga yordam beradi:

- klinikadagi bemorlarning hisobini yuritish;
- ularning holatini masofadan kuzatib borish;
- diagnostika tekshiruvlari natijalarini saqlash va uzatish;
- belgilangan davolashning to‘g‘riligini nazorat qilish;
- masofaviy ta‘limni o‘tkazish;

• tajribasiz xodimlarga maslahat berish. Tibbiyotdagi axborot texnologiyalari bemorlarning ahvolini yuqori sifatli monitoring qilish imkonini beradi. Elektron tibbiy hujjatlarni yuritish klinika xodimlarining turli blankalarni tayyorlashga sarflaydigan vaqtini qisqartirish imkonini beradi. Bemor haqidagi barcha ma‘lumotlar muassasaning tibbiyot xodimlari uchun mavjud bo‘lgan bitta hujjatda keltirilgan.

Tekshiruvlar va protseduralar natijalari to‘g‘risidagi barcha ma‘lumotlar to‘g‘ridan-to‘g‘ri elektron tibbiy kartaga kiritiladi. Bu boshqa mutaxassislariga belgilangan davolash sifatini baholash, tashxis qo‘yishdagi noaniqliklarni aniqlash imkonini beradi. Tibbiyotda IT dan foydalanish shifokorlarga har qanday qulay vaqtda onlayn konsultatsiyalar o‘tkazish imkonini beradi. Bu tibbiy xizmatlarning mavjudligini oshiradi. Odamlar masofadan turib tajribali shifokorlardan malakali yordam olishlari mumkin. Bu, ayniqsa, odamlar uchun to‘g‘ri keladi:

- geografik jihatdan chekka hududlarda yashash;
- nogironligi bo‘lgan;
- favqulodda vaziyatda ushlangan;
- cheklangan makonda joylashgan.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Shunday qilib, bemorlar yoki shifokorlar maslahat olish uchun uzoq masofalarga borishlari shart emas. Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida shifokor bemorning ahvolini baholay oladi, uni tekshiradi va uning barcha tekshiruv natijalari bilan tanishadi. Bunday maslahatlashuvlar nafaqat fiziologik muammolari bo‘lgan bemorlarga kerak. Suhbatlar psixiatrik yoki psixologik yordamga muhtoj bo‘lgan odamlarga ham ruxsat beradi. Audiovizual aloqa shifokorga bemor bilan aloqa o‘rnatish va unga zarur yordam ko‘rsatish imkonini beradi. Bugungi kunda tibbiy axborot tizimlari faol rivojlanmoqda, bu muassasalarning yanada samarali va tezroq ishlashiga imkon beradi.

Bugungi kunda Rossiyada sog‘liqni saqlashni axborotlashtirish hukumatning e‘tiborini kuchaytirmoqda. Yangi tibbiy IT-ni rivojlantirishga moliyaviy investitsiyalar ularning rivojlanishi va takomillashuviga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Bundan tashqari, bugungi kunda Rossiyada sog‘liqni saqlash tizimiga innovatsiyalarni kiritish zarurati ortib bormoqda. Bunday tizimlarning ma‘lumotlarini maksimal darajada himoya qilishni ta‘minlash dolzarb masala bo‘lib qolmoqda. Shuning uchun, endi ishlab chiquvchilarning kuchlari tashqaridan kirish ehtimolini yo‘q qilishga qaratilgan. Sog‘liqni saqlashni axborotlashtirish - bu juda keng tushuncha bo‘lib, u AT yordamida mutaxassislarni tibbiyot sohasidagi dunyodagi ilmiy yutuqlar haqida xabardor qilishga

qaratilgan faoliyatni ham o'z ichiga oladi. Shunday qilib, bu shifoxona va poliklinika xodimlarini tayyorlash va malakasini oshirishning samarali usuli hisoblanadi.

Xulosa: Tibbiyotda ta'lim sohasida axborot texnologiyalari faol qo'llanilmoqda. Masofaviy seminarlar universitetlar va tibbiyot maktablari talabalariga kerakli bilimlarni olish imkonini beradi. Bunday texnologiyalar yosh mutaxassislariga taniqli shifokorlarning ma'ruzalarida qatnashish, yangi bilim va tajriba orttirish imkonini beradi. Bu imkoniyatlarning barchasi endi Rossiya klinikalari uchun mavjud. RoboMed yagona tibbiy tizimi muassasangizning kelajagi hisoblanadi. Sizning xodimlaringiz yanada samarali ishlaydi, ko'proq foyda keltiradi va G'arb klinikalari bilan hamnafas bo'ladi. Biz sizga ushbu texnologiyani biznesingizga joriy etishda yordam beramiz. Bundan tashqari, biz sizning xodimlaringizni imkon qadar tezroq tizim bilan ishlashga o'rgatamiz. Agar RoboMed ning ishlashi davomida biron bir savol tug'ilsa, bizning yuqori malakali xodimlarimiz ularga tezda javob berishga va yuzaga kelgan muammolarni hal qilishga yordam beradi. Ushbu tizimni sotib olganingizda, sizga istalgan vaqtda yordamga keladigan, yangi dastur xususiyatlari va mavjud yangilanishlar haqida sizni xabardor qiladigan shaxsiy xizmat menejeri tayinlanadi. Robomed — doimiy o'zgarishlarga tez moslashish imkonini beruvchi biznes jarayonlarini modellashtirish orqali klinika jarayonlarini avtomatlashtiradigan va soddalashtiradigan axborot tizimi. Tizim bemorning barcha ma'lumotlarini yagona elektron yozuvda saqlaydi, o'zgarishlar dinamikasini kuzatish va bemorni boshqarishning to'liq tsiklini amalga oshirish imkonini beradi. Tizimdan klinikalarning hududiy taqsimlanishidan qat'iy nazar foydalanish mumkin; kiritilgan ma'lumotlar real vaqt rejimida qayta ishlash va rejalashtirish uchun yagona ma'lumotlar bazasiga jamlangan;

Muayyan jarayonlarni bajarish vaqtini minimallashtirish orqali erishiladigan tezlik. BPM tizimi biznes-jarayon bosqichlarini tartibga soladi va avtomatlashtiradi va bu bosqichlarni bajarish uchun vaqt cheklovlarini kiritadi;

Sifat - dastur har bir ishtirokchi uchun mutlaqo shaffof, barcha mavjud qoidalarga rioya qilishni ta'minlaydigan monitoring va tartibga solish vositalari;

Ko'rsatkichlarga asoslangan boshqaruv - har qanday jarayon, agar kerak bo'lsa, quyidagi parametrlarni aks ettiruvchi jarayon ko'rsatkichlari orqali nazorat qilinadi: jarayonni bajarish vaqti, xarajatlar, resurslar yuki. BPM tizimi tufayli real ko'rsatkichlarni hisobga olgan holda jarayonni tahlil qilish va optimallashtirish osonroq;

Moslashuvchanlik - tashkilotning biznes jarayoni moslashuvchan bo'ladi, chunki kompaniyaning har bir ishtirokchisi modellashtirish va qayta qurish bilan shug'ullanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://robo-med.com>
2. <https://alp-itsm.ru/>
3. http://earchive.tpu.ru/bitstream/11683/17294/1/conference_tpu-2015-C24-381.pdf
4. <https://library.sammi.uz>

